

ธุรกิจการศึกษา : มิติใหม่ของการนำรายได้เข้าประเทศ

บุญยัติ สุขศรีงาม *

การศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก เนื่องจากการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้นทุกประเทศจึงมุ่งเน้นพัฒนาการศึกษากันตลอดมา โดยเฉพาะในประเทศทวีปยุโรปและสหรัฐอเมริกา ผลจากการพัฒนาการศึกษาของประเทศเหล่านี้มิได้มีประโยชน์เฉพาะประชากรของตนเท่านั้น แต่ยังเป็นธุรกิจการศึกษาได้อีกด้วย เพราะมีนักศึกษาต่างชาติจากนานาประเทศได้เข้ามาศึกษาหาความรู้ โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา

ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญที่นักศึกษาต่างชาติมุ่งหวัง จึงเป็นการสร้างรายได้อย่างมหาศาลให้กับสหรัฐอเมริกาอีกด้วย ในขณะที่เดียวกันประเทศอื่นๆ ก็พยายามดำเนินธุรกิจการศึกษาในลักษณะนี้เช่นกัน และก็ประสบความสำเร็จค่อนข้างมากตามมา ได้แก่ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศต่างๆ ได้เร่งพัฒนาการศึกษาให้เข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ โดยเฉพาะกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น ไทย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ เพื่อให้นักศึกษา

*รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาจุลชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี

ของตนเองได้เรียนระดับสูงภายในประเทศ จะได้เป็นการช่วยประหยัดเงินตราไม่ให้ออกนอกประเทศและเป็นการเปิดตลาดธุรกิจการศึกษาให้นักศึกษาต่างชาติได้เข้ามาศึกษาเพื่อหารายได้เข้าประเทศเช่นเดียวกับที่สหรัฐอเมริกาได้ดำเนินการมาแล้ว ในระยะแรกไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เพราะนักศึกษาต่างชาติไม่ให้ความสนใจ แต่ภายหลังจากเกิดภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจตั้งแต่ พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ทำให้ธุรกิจการศึกษาในเรื่องนี้ได้ผลดีขึ้น เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการศึกษาในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และนิวซีแลนด์มีราคาถูกกว่าสหรัฐอเมริกาและยุโรป ดังนั้นจึงขอนำเรื่องธุรกิจการศึกษาในประเทศเหล่านี้มาเล่าสู่กันฟัง

1. นิวซีแลนด์

นิวซีแลนด์เป็นประเทศที่ได้เร่งพัฒนาการศึกษา จนมีความเจริญก้าวหน้าไม่น้อยกว่ากลุ่มประเทศในทวีปยุโรป โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการแสวงหารายได้จากนักศึกษาต่างชาติ จากข้อมูลของนิวซีแลนด์รายงานว่าในช่วงระยะที่ผ่านมา มีนักศึกษาต่างชาติเข้าไปศึกษาในนิวซีแลนด์เป็นจำนวนมาก จนถึงได้ว่านิวซีแลนด์ประสบความสำเร็จในการหารายได้จากนักศึกษาต่างชาติมากที่สุด โดยใน พ.ศ. 2544 มีนักศึกษาต่างชาติทั้งหมดประมาณ 45,000 คน เป็นนักศึกษาจากประเทศในทวีปเอเชียประมาณร้อยละ 80 และเป็นนักศึกษาจากประเทศจีนมากถึง 10,000 คน ทำให้นิวซีแลนด์มีรายได้จากการให้บริการการศึกษา (เช่น ค่าเล่าเรียน ค่าที่พักอาศัย ค่าใช้จ่ายส่วนตัวและค่าใช้จ่ายท่องเที่ยวต่าง ๆ) สูงมากถึง 44,000 ล้านบาท (1,000

ล้านดอลลาร์) ได้เป็นครั้งแรก ถือว่าเร็วกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ กล่าวคือ รัฐบาลนิวซีแลนด์ได้ตั้งเป้าหมายว่าจะมีรายได้จากนักศึกษาต่างชาติประมาณ 44,000 ล้านบาท ตั้งแต่ พ.ศ. 2547 เป็นต้นไป แต่ในช่วง พ.ศ. 2544 นิวซีแลนด์ก็สามารถมีรายได้ตามที่กำหนดไว้ได้แล้ว ซึ่งเร็วกว่าที่คาดไว้ตั้ง 3 ปี นอกจากนี้ใน พ.ศ. 2545 รัฐบาลนิวซีแลนด์ ได้ประกาศสัมพันธไมตรีกับนักศึกษาจากอินเดียและบราซิลให้เข้ามาศึกษาอีกด้วย คาดว่าจะมีนักศึกษาต่างชาติเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 20-30

สำหรับการที่นักศึกษาจากประเทศจีนได้เลือกเข้าศึกษาในนิวซีแลนด์มากที่สุดนั้น เพราะรัฐบาลจีนและรัฐบาลนิวซีแลนด์ได้มีการกระชับความสัมพันธ์ที่ดีและให้ความร่วมมือในด้านต่าง ๆ กันด้วยดี รวมทั้งรัฐบาลจีนได้มีประกาศยกย่องให้นิวซีแลนด์เป็นประเทศที่น่าอยู่และน่าศึกษามากที่สุด จึงเป็นการประกาศสัมพันธไมตรีเป็นอย่างดี เป็นผลให้นักศึกษาจีนเดินทางไปศึกษาในนิวซีแลนด์มากที่สุด

2. มาเลเซีย

ในช่วงระยะหนึ่งทศวรรษที่ผ่านมา มาเลเซียได้พยายามพัฒนาประเทศจนเจริญก้าวหน้าอย่างมาก จนถึงว่าอยู่ในระดับแนวหน้าของกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในขณะนี้มาเลเซียได้รณรงค์ด้านการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ เพื่อชักชวนชาวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวด้วยสโลแกนที่ว่า “มาเลเซียคือเอเชียที่แท้จริง”

มาเลเซียได้เน้นในการพัฒนาการศึกษาให้มีมาตรฐานที่ดีเช่นเดียวกับประเทศต่างๆ ในยุโรปและสหรัฐอเมริกา เพื่อชักจูงใจนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาในมาเลเซีย และยิ่งรัฐบาลมาเลเซียได้นำ “การศึกษา” มาเป็นจุดประชาสัมพันธ์ด้วยแล้วก็จะทำให้มีนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาจำนวนมากด้วย

ในช่วงสองปีที่ผ่านมาถือว่ามาเลเซียประสบความสำเร็จในด้านการชักชวนนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาเป็นอย่างดี มีนักศึกษาต่างชาติเข้ามาเรียนในมาเลเซียจำนวน 15,003 คน สร้างรายได้ให้กับมาเลเซียหลายพันล้านบาท แต่ใน พ.ศ. 2544 มีนักศึกษาต่างชาติในมาเลเซียลดลงเหลือเพียง 10,443 คน เนื่องจากนักศึกษาต่างชาติได้เข้ามาศึกษาในไทยและฟิลิปปินส์มากขึ้น มาเลเซียจึงถือว่าไทยและฟิลิปปินส์เป็นคู่แข่งด้านการศึกษาที่สำคัญของมาเลเซีย

อย่างไรก็ตาม มาเลเซียก็มิได้ลดความพยายามที่จะชักจูงใจนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาให้มากเหมือนเดิม ซึ่งนายดัทฮัน ซุน คิม รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการของมาเลเซียได้กล่าวว่า การพัฒนาการศึกษาของไทยและฟิลิปปินส์ได้ส่งผลกระทบต่อนักเรียนต่างชาติที่จะเข้ามาศึกษาในมาเลเซียเป็นอย่างมาก จึงขอให้สถาบันการศึกษาต่างๆ ได้เปลี่ยนยุทธศาสตร์การตลาดในรูปแบบใหม่ รวมทั้งให้ปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้นด้วย โดยในยุทธศาสตร์การตลาดรูปแบบใหม่จะเน้นไปที่ตะวันออกกลาง กล่าวคือหลังจากเกิดเหตุการณ์กลุ่มก่อการร้ายถล่มตึกเวิลด์เทรดเซ็นเตอร์ในสหรัฐอเมริกาเมื่อวันที่ 11

กันยายน 2544 แล้วนั้น มีนักศึกษาจากตะวันออกกลางจำนวนมากในสหรัฐอเมริกากำลังหาทางที่จะไปศึกษาในประเทศอื่นๆ ที่มีใช้กลุ่มประเทศตะวันออกเหมือนที่ผ่านมา ดังนั้นรัฐบาลมาเลเซียจึงได้เชิญเจ้าหน้าที่กระทรวงศึกษาธิการจากประเทศตะวันออกกลาง จำนวน 10 ประเทศเดินทางมาเยี่ยมเยือนมาเลเซียเมื่อเดือนมีนาคม 2545 เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์การศึกษาในมาเลเซีย และมาเลเซียก็มีนโยบายจะไปทำการตลาดด้านการศึกษาในประเทศตะวันออกกลางด้วยเช่นกัน โดยมาเลเซียหวังว่าจะมีนักศึกษาจากประเทศเหล่านี้เข้าไปศึกษาในมาเลเซียเป็นจำนวนมาก เนื่องจากเป็นประเทศที่มีชนบทประเพณีคล้ายคลึงกัน และนับถือศาสนาเช่นเดียวกัน ถ้าหากมาเลเซียประสบความสำเร็จตามที่มุ่งหวังไว้แล้ว คาดว่าในแต่ละปีจะมีรายได้จากนักศึกษาต่างชาติหลายพันล้านบาท

3. ไทย

ประเทศไทยได้กำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศที่สำคัญก็คือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพที่ดีดังเช่นประเทศพัฒนาทั้งหลาย จึงได้มุ่งพัฒนาการศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะระดับอุดมศึกษาเพื่อให้ได้มาตรฐานสากล ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาการพัฒนาการศึกษาเป็นไปอย่างได้ผลดี มีหลักสูตรนานาชาติมากมาย ทำให้มีนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาในประเทศมากยิ่งขึ้น เป็นผลให้มีรายได้จากนักศึกษาต่างชาติเป็นจำนวนไม่น้อย

เมื่อไม่นานมานี้ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศได้จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่อง “การศึกษานานา

ชาติของไทย สุ่มิติใหม่ในการทำรายได้เข้าประเทศ” และได้ให้ข้อมูลว่ากรมส่งเสริมการส่งออกได้ส่งเสริมธุรกิจบริการการศึกษามาเป็นเวลา 4 ปีแล้ว มีเป้าหมายชักชวนให้นักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาในประเทศไทย เพื่อหารายได้เข้าประเทศ ในปัจจุบันมีนักเรียน นักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาในโรงเรียนนานาชาติ และสถาบันอุดมศึกษา มากกว่า 20,000 คน กลุ่มเป้าหมายหลักมาจากประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย โดยเฉพาะจีน เวียดนาม และเอเชียใต้ ทั้งนี้ นักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาศึกษาในระดับอุดมศึกษา ได้มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นประมาณ 400 เปอร์เซ็นต์ จากปี พ.ศ. 2541-2543 ส่วนนักเรียนต่างชาติระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษามีอัตราเพิ่มขึ้นประมาณ 20-25 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งมากกว่าที่กรมส่งเสริมการส่งออกได้ตั้งเป้าหมายอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นปีละ 20 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น

ในขณะนี้ประเทศไทยมีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาอย่างมาก มีหลักสูตรนานาชาติ ประมาณ 400 หลักสูตร เชื่อว่าจะสามารถดึงดูดนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาเป็นจำนวนมาก เพราะประเทศไทยมีความน่าอยู่ มีค่าใช้จ่ายไม่แพงและไม่มีปัญหาการก่อการร้ายหรือปัญหาด้านความมั่นคงอื่นๆ

อย่างไรก็ตาม แม้ธุรกิจการศึกษาจะเป็นแนวทางในการสร้างรายได้ที่สำคัญให้กับประเทศ แต่สถาบันการศึกษาทั้งหลายจะต้องคำนึงถึงคุณภาพการศึกษาเป็นสำคัญ ด้วยเหตุนี้หลายสถาบันการศึกษาจึงได้มีโครงการให้ความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น เมื่อไม่นานมานี้ เครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN UNIVERSITY NETWORK : AUN) ได้มีการประชุม

ที่มหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์ ที่ประชุมได้ให้ความเห็นชอบตามที่ผู้แทนจากประเทศไทยเสนอให้มหาวิทยาลัยในกลุ่มอาเซียนได้แลกเปลี่ยนข้อมูล ห้องสมุดออนไลน์ เพื่อให้อาจารย์และนักศึกษาได้ใช้ข้อมูลของห้องสมุดได้ให้ความเห็นชอบโครงการความร่วมมือระหว่างอาเซียนและจีน โดยจะมีการประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยในอาเซียนกับจีนในกลางปี พ.ศ. 2545 เพื่อกำหนดทิศทางการร่วมมือด้านอุดมศึกษา นอกจากนี้ยังเห็นชอบในโครงการความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับประเทศต่างๆ เช่น ความร่วมมือระหว่างอาเซียนและยุโรป และระหว่างอาเซียนกับเกาหลี เพื่อแลกเปลี่ยนอาจารย์และนักศึกษา ความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของอินเดีย เพื่อฝึกอบรมซอฟต์แวร์ให้กับมหาวิทยาลัยกลุ่มอาเซียน รวมทั้งความร่วมมือระหว่างอาเซียนและญี่ปุ่น เพื่อพัฒนาวิศวกรรมศาสตร์ข้ามพรมแดน

เนื่องจากการหารายได้เข้าประเทศด้วยระบบการศึกษาถือเป็นมิติใหม่ของประเทศไทย ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาทั้งหลายควรจะได้เร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สามารถเปิดสอนหลักสูตรนานาชาติได้เพิ่มมากขึ้น นอกจากจะเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศให้มีความรู้ที่ดีแล้ว ยังเป็นการนำการศึกษาเข้าสู่ระบบสากลและเปิดโอกาสให้นักศึกษาต่างชาติได้เข้ามาศึกษาในประเทศไทย เป็นการเพิ่มรายได้อีกด้วย อย่างไรก็ตาม ยังมีมหาวิทยาลัยอีกหลายแห่งที่ยังไม่มีความพร้อมมากนัก รัฐควรจะได้ส่งเสริมด้วยการสนับสนุนงบประมาณเป็นการเร่งด่วน จะช่วยให้มหาวิทยาลัยได้นำไป

พัฒนาสร้างความพร้อมให้เกิดขึ้น จะได้เป็นการเปิดตลาดของสาขาวิชาให้มีความหลากหลายยิ่งขึ้น เพื่อชักจูงให้นักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาได้มากขึ้น ก็จะทำให้มีรายได้เข้าสู่ประเทศมากยิ่งขึ้นด้วยครับ

ในปัจจุบันประเทศไทย ได้เปิดโอกาสให้ต่างชาติเข้ามาดำเนินธุรกิจในประเทศมากขึ้น ชาวต่างชาติเหล่านี้จำนวนไม่น้อยได้นำครอบครัวมาอยู่ในประเทศไทย จึงมีความประสงค์ต้องการโรงเรียนนานาชาติระดับต่ำกว่าอุดมศึกษาไว้ให้ลูกๆ ได้ศึกษาด้วย เพื่อจะได้ไม่ต้องส่งลูกๆ ไปศึกษาในประเทศภูมิลำเนาที่เคยอยู่มาก่อน

เมื่อไม่นานมานี้เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนได้ให้ข้อมูลว่ามีผู้มาขอตั้งโรงเรียนนานาชาติจำนวนมาก โดยเฉพาะระดับอนุบาล จึงได้ตั้งคณะกรรมการเพื่อกำหนดเกณฑ์การขอตั้งโรงเรียนนานาชาติ โดยจะเน้นดูแลเกี่ยวกับคุณภาพของครูและหลักสูตร เพราะไม่ต้องการให้นำหลักสูตรของประเทศใดมาสอนก็ได้ นอกจากนี้จะต้องป้องกันไม่ให้เด็กไทยที่จะเข้าเรียนโรงเรียนนานาชาติต้องถูกกลืนความเป็นไทยไปด้วย ถ้าหากทำได้ดังกล่าวแล้วโรงเรียนนานาชาติในระดับต่ำกว่าอุดมศึกษาที่จะเป็นธุรกิจการศึกษาที่สร้างรายได้เข้าประเทศเช่นกันครับ

เอกสารอ้างอิง

มดิชน 28 มกราคม 2545

มดิชน 7 กุมภาพันธ์ 2545

มดิชน 8 กุมภาพันธ์ 2545

มดิชน 11 กุมภาพันธ์ 2545

มดิชน 22 มีนาคม 2545